

روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع

(ویرایش جدید: با حذف و اضافات)

ترجمه و تألیف:

دکتر حسن دانایی‌فرد

عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس

دکتر سیدمهدی الوانی

عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

دکتر عادل آذر

عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس

سرشناسه	: دانایی فرد، حسن، ۱۳۲۸
عنوان و نام پدیدآور	: روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع تألیف حسن دانایی فرد، مهدی الوانی، عادل آذر، ابراهیم ۱۳۹۲
مشخصات نشر	: تهران: صفار، اسرافعی، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	: ۲۷۶ ص: مصور، جدول
شابک	: 978-964-388-316-4
یادداشت	: واردنامه
یادداشت	: کتابخانه
موضوع	: تحقیق مدیریت
موضوع	: تحقیق روش‌شناسی
شناسه افزوده	: الوانی، سید مهدی، ۱۳۲۳
شناسه افزوده	: آذر، عادل، ۱۳۲۵
رده بندی کنگرد	: ۱۳۹۱ ۵۲، ۸۶۳ ۴ ۱۱۱۳۰
رده بندی دیویی	: ۶۵۸ ۰۰۷۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۷۲۷۸۲۳

فهرست‌نویسی بیش از انتشار: انتشارات صفار

۱۳۹۱

نام کتاب	: روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع
نویسنده	: دکتر حسن دانایی فرد - دکتر سید مهدی الوانی - دکتر عادل آذر
حروفچینی	: معرفت
لیتوگرافی	: گنج شایگان
چاپخانه	: گنج شایگان (۵۵۴۰۳۴۷۸)
شمارگان	: ۲۲۰۰ نسخه
قیمت	: ۸۰۰۰۰ ریال
نوبت چاپ	: اول - بهار ۱۳۹۱
ناشر	: انتشارات صفار اسرافعی
مرکز پخش	: خیابان انقلاب - روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران - بازارچه کتاب - طبقه همکف انتشارات اسرافعی (۶۶۴۰۸۴۸۷) تلفن گویا: ۶۶۹۷۰۰۹۲
	: خیابان انقلاب - روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران - بازارچه کتاب - طبقه زیرین پخش کتاب بینس (۶۶۴۹۶۲۹۹)
	: کتابفروشی مرادیان (۶۶۴۱۵۳۱۰)
	: کتابفروشی صفا (۶۶۹۷۸۸۴۶)

www.saffarpublishing.com

شابک: ۹۷۸ ۹۶۴-۳۸۸-۳۱۶-۴

www.Eshraghi.ir

ISBN 978-964-388-316-4

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر، یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست

بخش اول: مبانی فلسفی پژوهش	۹
فصل یکم: پارادایم‌های رقیب در مطالعات سازمان و مدیریت	۱۰
مقدمه	۱۱
بحث کتی و کیفی در پژوهش	۱۱
انتقادهای وارده بر دیدگاه اثبات‌گرایی	۱۲
تحلیل درون پارادایمی	۱۶
تحلیل‌های میان پارادایمی	۲۰
رهنمودهای کاربردی پارادایم‌ها	۲۱
نتیجه‌گیری	۲۹
بخش دوم: استراتژی‌های پژوهش کیفی	۳۱
فصل دوم: استراتژی مطالعات موردی در مطالعات سازمان و مدیریت	۳۲
مقدمه	۳۳
مطالعه موردی چیست؟	۳۴
سئوال‌هایی که می‌توان با استفاده از مطالعات موردی بررسی کرد؟	۳۸
مطالعات موردی: طرح پژوهش	۴۰
انجام پژوهش موردی	۴۱
انتخاب مورد برای مطالعه	۴۱
دسترسی به موضوع پژوهش	۴۲
انتخاب یک چار چوب نظری اولیه	۴۳
گردآوری نظامند داده‌ها	۴۴
مدیریت گردآوری داده‌ها	۴۵
تحلیل داده‌ها	۴۶
پایان مطالعه موردی	۴۷
تعمیم‌پذیری و مطالعات موردی	۴۸
نتیجه‌گیری	۴۹
فصل سوم: استراتژی قوم‌نگاری در مطالعات سازمان و مدیریت	۵۳
مقدمه	۵۴

۵۵	سیر تطور مردم نگاری
۵۷	مردم نگاری در عمل
۵۸	نقش های میدانی در مردم نگاری
۵۸	مشاهده مشارکتی و غیر مشارکتی
۶۰	مشاهده اشکار و پنهان
۶۲	مشاهده مستقیم و غیر مستقیم
۶۳	دسترسی به آزمودنی ها
۶۴	مراحل پژوهش مردم نگاری
۶۴	انتخاب موضوع مورد بررسی
۶۵	بازبینی نوشته ها و مدارک مربوط به موضوع مورد بررسی
۶۵	پیوستن به گروه مورد بررسی
۶۶	نخستین مرحله پژوهش
۶۷	مرحله میانی پژوهش
۶۸	مرحله نهایی پژوهش
۶۸	نتیجه گیری

فصل چهارم: استراتژی نظریه داده بنیاد در مطالعات سازمان و مدیریت

۷۱	مقدمه
۷۱	سیر تطور استراتژی نظریه داده بنیاد
۷۲	ایده زیر بنایی اصلی استراتژی نظریه داده بنیاد
۷۳	معنای نظریه داده بنیاد
۷۴	تعاریف نظریه داده بنیاد
۷۵	تبار شناسی نظریه داده بنیاد
۷۷	سال های پس از انتشار کتاب «کشف نظریه داده بنیاد»
۷۹	شاخصه های کلی و مشترک رویکردهای مختلف به نظریه داده بنیاد
۸۸	ویژگی های خاص نظریه سازی داده بنیاد
۹۳	انواع ردیافت ها به نظریه سازی داده بنیاد
۱۰۹	مراحل انجام پژوهش داده بنیاد

فصل پنجم: استراتژی تحلیل اسناد در مطالعات سازمان و مدیریت

۱۳۷	مقدمه
۱۴۱	توصیف شیوه هرمنوتیک
۱۴۶	شیوه هرمنوتیک در عمل

نتیجه‌گیری	۱۵۸
فصل ششم: استراتژی تحلیل ذی‌نفع در مطالعات سازمان و مدیریت	۱۶۲
مقدمه	۱۶۳
تحلیل ذی‌نفع: مفهوم و زمینه	۱۶۳
مآخذ و خاستگاه پیدایش شیوه تحلیل ذی‌نفع	۱۶۶
تاملی در مفهوم و چارچوب‌های بنیادی برای اجرای شیوه تحلیل ذی‌نفع	۱۶۷
ماهیت ذی‌نفع‌ها	۱۶۸
داده‌های اطلاعاتی: چه چیزهایی داده محسوب می‌شود؟ انواع آن کدامند؟	۱۷۰
رویه‌ها، نقاط آغازین و تحلیل ذی‌نفع	۱۷۱
مثال کاربردی	۱۷۶
نتیجه‌گیری	۱۸۳
فصل هفتم: مصاحبه پژوهش کیفی در مطالعات سازمان و مدیریت	۱۸۷
مقدمه	۱۸۸
انواع مصاحبه و کاربردهای آنها	۱۸۸
چه زمانی مصاحبه پژوهش کیفی مناسب‌تری دارد؟	۱۹۱
مصاحبه ساختارمند چه زمانی مناسب‌تری دارد؟	۱۹۱
مصاحبه ساختارمند دارای پاسخ باز چه زمانی استفاده می‌شود؟	۱۹۲
توصیف شیوه مصاحبه کیفی	۱۹۲
تدوین چارچوب مصاحبه و انجام مصاحبه‌های پژوهش کیفی	۱۹۲
انجام مصاحبه‌های کیفی	۱۹۴
تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه	۱۹۸
روایی و پایایی	۲۰۰
محاسن و معایب شیوه مصاحبه پژوهش کیفی	۲۰۲
نتیجه‌گیری	۲۰۳
فصل هشتم: روایی و پایایی در پژوهش‌های کیفی مطالعات سازمان و مدیریت	۲۰۵
مقدمه	۲۰۶
روش‌شناسی‌های پژوهش	۲۰۷
مبانی نظری کمی و کیفی	۲۰۸
روش‌شناسی کمی	۲۱۰
تفاوت‌های روش‌شناسی‌های کمی و کیفی	۲۱۳
شیوه‌های ترکیبی	۲۱۴

۲۱۶	روایی و پایایی در پژوهش
۲۱۹	کثرت گرایی
۲۲۰	ارزیابی پس از انجام پژوهش
۲۲۲	جیستی ممیزی پژوهش در پژوهش کیفی
۲۲۶	نتیجه گیری

بخش سوم: استراتژی پژوهش های ترکیبی

فصل نهم: استراتژی پژوهش شیوه های ترکیبی در مطالعات سازمان و مدیریت

۲۳۱	مقدمه
۲۳۵	مبانی فلسفی پژوهش شیوه های ترکیبی
۲۳۸	خرده مایه شکل گیری پژوهش های شیوه های ترکیبی
۲۳۹	طبقه بندی ترکیبات شیوه های پژوهش
۲۴۲	پژوهش شیوه های ترکیبی چیست؟
۲۴۲	چه موقع می توان از این استراتژی پژوهشی استفاده کرد؟
۲۴۳	مروری بر استراتژی های پژوهش در تناسب با رویکردهای کمی و کیفی
۲۴۵	عناصر کلیدی پژوهش ترکیبی کدامند؟
۲۴۸	انواع طرح های پژوهش ترکیبی
۲۵۱	مراحل انجام پژوهش ترکیبی
۲۵۵	نتیجه گیری

فصل دهم: استراتژی اقدام پژوهی در مطالعات سازمان و مدیریت

۲۶۰	مقدمه
۲۶۲	چگونگی انجام اقدام پژوهی
۲۶۴	سیر تکامل اقدام پژوهی
۲۶۶	برخی از ویژگی های اصلی اقدام پژوهی
۲۶۷	معایب اقدام پژوهی
۲۶۸	نمونه ای از اقدام پژوهی
۲۷۱	مقایسه پژوهش تجربی، شبه تجربی و اقدام پژوهی
۲۷۴	مقایسه اقدام پژوهی، پژوهش بنیادی و مشاوره
۲۷۵	نتیجه گیری

بسمه تعالی

در پژوهش‌های کمی رسم مرسوم آن است که عمدتاً بر منطق قیاس، دانشی تولید شود و «آزمودنی‌ها» دانش تولیدی مولد دانش را تیک بزنند. پژوهشگران کیفی چنین دانشی را دانش ظالمانه می‌دانند که بر سیاق حکمرانی پژوهشگران استوار است. به اعتقاد پژوهشگران کیفی باید «آزمودنی‌ها» را به «مشارکت کنندگان» برگردانید و آنها را نه برای تأیید دانش قیاسی خود بلکه برای مطالعه و فهم نقش آنها در بستر خاص خود فهم کرد. البته عصر بی‌تفاوتی به پژوهش‌های کیفی گذشته اکنون بسیاری از کمیون متعصب نیز دچار سفر بین پارادایمی شده‌اند و تعدادی نیز دانسته‌اند که بی‌اهمیتی به پژوهش‌های کیفی چندان وجهه علمی آنها را تقویت نمی‌کند بلکه عقلانیت پژوهش‌های علمی آنها را زیر سؤال می‌برد.

کتاب حاضر در سه بخش و ده فصل تنظیم شده است. در بخش نخست مبانی فلسفی پژوهش‌های مدیریتی ارائه شده است. بدون آشنایی با پارادایم‌های فلسفی پژوهش پژوهشگر دچار لغزش‌های خطرناکی در انجام و ارزیابی پژوهش‌های مدیریتی خواهد شد. فهم چنین شالوده‌های فلسفی برای پژوهشگران بسیار ضروری است.

در بخش دوم شش استراتژی مهم در پژوهش‌های کیفی و یک فصل به بررسی روایی و پایایی در پژوهش‌های کیفی اختصاص داده شده است. بخش سوم به پژوهش شیوه‌های ترکیبی اختصاص دارد که در دو فصل معرفی می‌شود. کتاب حاضر به صورت کامل ویرایش شده است و سه فصل از آن حذف گردید و سه فصل جدید به آن اضافه شده است.

دکتر حسن دانایی‌فرد

دانشیار دانشگاه تربیت مدرس

دکتر سید مهدی الوانی

استاد دانشگاه علامه طباطبائی

دکتر عادل آذر

استاد دانشگاه تربیت مدرس